

שני החרת

א רבעה כובעים מפארים ברגע זה את ראשו של דויד בן-גוריון: המגבעת של ראש-הממשלה; קובע-הפלדה של שר-הבטחון; כובע-המצחה של שר-הדואר; וכיפת-הפרור פסור של שר-החינוך.

גם בשכיל אדם בעל ראש גדול, זה מספר רב מדי של כובעים.

לפי כל הסימנים, יצטרך מר בן-גוריון לחתור לפחות על שניים מהם.

לגבי היתור הראשון, אין כל בעיה. לראש-הממשלה אין אמביציה לכהן כדורך העליון של ישראל. אמנם משרד-הדואר חשוב לו, כיתון ממשולבות בו כמה מחלקות חשובות של מנגנון-החושה, המקשיבות לשיחות-הטלפון שלנו והפותחות את מכתבינו. אבל פקידים אלה נתונים בידי הנאמנות של המנהל הכללי של הדואר; ואיש זה משהו רר, לפי החוק הקיים, מכל פיקוח מיניסטריוני. על כן אפשר להעביר את כובעו של שר-הדואר לכביר שיטריה או לכל המועונין.

הבעיה האמיתית קיימת לגבי התפקיד השני שיש לחתור עליו. האם לפשוט את הבאטל-דרס הצבאי, או את הגלימה החיונה כית השחרה? לכאורה אין כל ספק: ראש-הממשלה יישאר גם להבא שר-הבטחון. אולם ייתכן שעוד אפשר לשנות את הדבר, אם נשכיל להגיע אל לבו של האיש הגדול. לכן, הבה נשטה את תחנתנו, נבקש, נתפלל:

אנא, במשטא ממך, הישאר שר-החינוך שלנו!

נתן לך את הכל. נעלה את המסים, כדי להגדיל פי עשר את תקציב החינוך. נעזור לך להעביר את משרד החינוך למי שתראה, אפילו לשמעון פרס.

ובלבך, שתישאר כדיריקבע בי משרד החינוך.

ת חינה זו אינה נובעת, חס ושלום, מאי-אמון כלשהו לשאר המועמדים לתפקיד רם זה.

להיפך, יש לנו כל האהדה לזמן ארוך, שיחזור אולי לתפקיד זה אם יישמש מדי בן-גוריון. גם משה שרת יכול היה למצוא במשרה זו הזדמנות מצוינת להשמיע נאומים מלוטשים, לפי מיטב כללי הדקדוק העברי, תוך מלוא תשומת-הלב לחשיבותו של כל פסיק. אפילו אבא אבן לא היה יכול להזיק.

בכל זאת, בשם צפור הנפש וחזון הדורות, נבקש מכל האנשים הנעלים האלה לחתור על הכבוד ולהצטרף אלינו בהפצנתנו בראש-הממשלה.

דברים הרבה יותר חשובים את מן החינוך העברי מונחים על כף המאזניים. לא אנזים אם אומר, כי כאן מוכרע גורל המדינה ממש. כדי להבין זאת, חובה היא לחזור לנבכי לבבו של דויד בן-גוריון — במידה שהדבר ניתן לבני-המותרת רגילים.

כ ד אדם הרוצה להצליח בתפקידו, חייב להאמין כי המשימה המוטלת עליו היא החשובה ביותר בעולם. מי ששירת איפעם בצבא, מכיר תופעה זו היטב. הטיס מאמין כי חיל-האוויר לבדו מכריע במלחמות, וכל אגורה הניתנת ל-חיל אחר מבוזבזת בצורה משוועת. מפקד חטיבת גרלים יודע כי ברגע המכריע קובע רק מכשיר אחד: הכידון של החייל הרגלי. האפסנאי בז מעומק לבו לרוב-בנותם של הלוחמים, בידעו היטב כי הדבר החשוב באמת הוא שהאספקה תגיע ברגע הנכון למקום הנכון. הטבח הפלוגתי מחייך בעל-יגונה, בזכרו את הספקו על הצבא הצועד על קיבתו. שלא לדבר על סמל-הדת, שרק הם מסוגלים להבטיח לצה"ל את הסיוע ה"עליון של איל-האויב-באות.
באישיותו של דויד בן-גוריון באה

תכונה זו לירי גילוי קיצוני. יתכן שזו תכונתו הבולטת ביותר. הוא האמין תמיד שתפקידו הוא החשוב ביותר — לא רק לעצמו, לא רק למפלגתו, אלא לכל האומה העברית, ואלו אף להיסטוריה האנושית כולה.

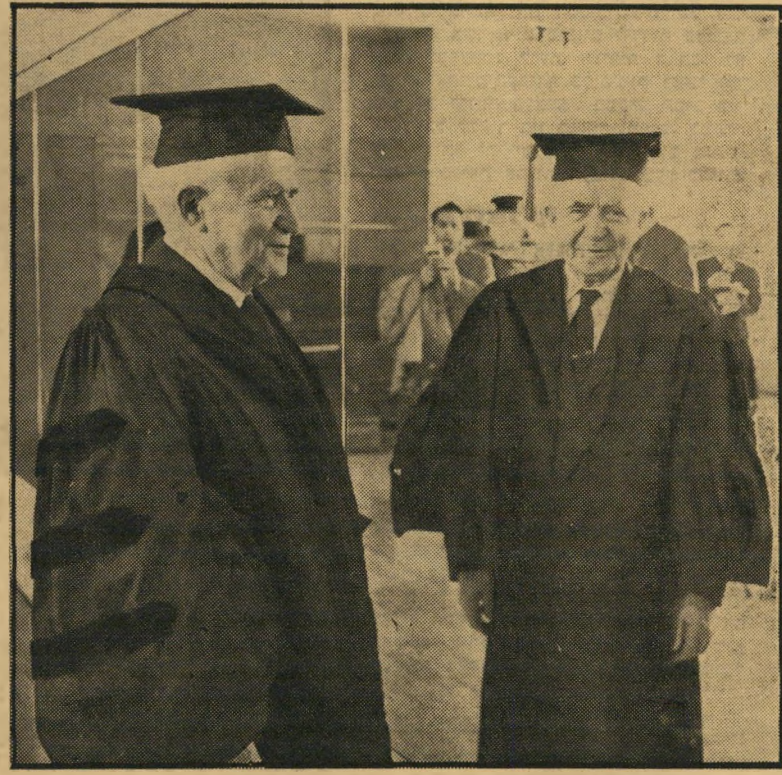
ומכיון שבימי חייו הארוכים כבר הספיק לעבור כמה וכמה תפקידים בשטחים שונים לגמרי, גרמה תכונה זו למספר שינויים קיצוניים למדי בהשקפת-עולמו — שינויים שהחלו נותנים בדור האחרון את אותותיהם לגבי מהות הישוב והמדינה.

יו ימים, כאשר דויד בן-גוריון כיהן כמזכיר כללי של ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בארץ-ישראל. זה התחיל ב-1921. ההסתדרות היא ארגון מעמדי. שלט בה

כדי להסיח את דעת הפועלים מאבקם המעמדי, מאבקם למען הגשמה סוציאליסטית. גם המלחמה שניהלה ההסתדרות, בני-צותו של דויד בן-גוריון, נגד העסקת פועלים ערביים בפרדסים היהודיים, לא התנהלה תוך שימוש בסיסמות לאומיות אלא חזקה בקריאות מעמדיות. היה זה מאבק למען "עבודה עברית", נגד פרדסנים נצי-לניים, למען יצירת מעמד פועלי עברי וגיבוש חברה עברית שתתקיים על עבודת-כפיים.

לא היה אלוהים מלבד המעמד, ודויד בן-גוריון היה נביא המעמד.

שנת 1933 אירע הדבר ששינה לפתע את תפקידו של דויד בן-גוריון, ומימלא גם את אמת-המידה שלו לחשיבותם של דברים. כדור שנורה על שפתימה של תלאיב

בן-גוריון מסתכל בראי אחרי קבלת תואר דוקטור-הכבוד

רוב בעל הכרה מעמדית והשקפה סוציאליסטית-מארכסיסטית.

באותם הימים, לא היה איש מעי מדי יותר וסוציאליסטי יותר מי דויד בן-גוריון. הוא האמין כי הי דבר היחיד החשוב באמת הוא בנין הסוציאליזם הציוני.

הוא אירגן שביתות נגד הבורגנים. הוא ניהל מלחמה קיצונית נגד האויב המעמדי. כאשר תבע זאב ז'בוטינסקי להקדיש תשומת-לב לרעיון של מדינה יהודית, לא היה אדם שלחם ביתר קיצוניות נגד כפירה מחפירה זו מאשר דויד בן-גוריון. תנועה לקרוא עתה את התוהרות שפורסמו אז על ידו — חוברות בהם ייסר את ז'בוטינסקי סקי היראקציוני, בן-בריתם של הבורגנים והבועזים והנצלנים, נושא-הדגל של הרעיון הפסול של המדינה.

דגלו של בן-גוריון היה או הדגל האדום — ולא מעט דם נשפך על דגל זה, בעת ההתנגשויות בין הפגנות סוציאליסטיות ו-הפגנות רב-ציוניסטיות. מי ששמע את נאומי בן-גוריון בימים ההם, ידע כי הבורגנים מפצים סיסמות של אומה ומדינה אך ורק היא להקים מדינה יהודית.

עתה לא היה אלוהים מלבד הי ציונות, ודויד בן-גוריון היה נביא הציונות.

מאי 1948 קמה מדינת-ישראל ודויד בן-גוריון הפך, בצדק, לראש ממשלתה הראשון.

ממש באותו יום הבין האיש, שעוד את מול היה האדם מס' 1 בתנועה הציונית, כי התנועה הציונית אינה חשובה כלל. כאילו יהיה כנעני מובהק, החל טוען כי חשובה אך ורק מדינת ישראל — שהיא המסגרת המדינית של אזרחיה, תושבי הארץ.

לא היה זה שינוי קטן. כי גם לפני קום המדינה היתה נציגות פוליטית לישוב העברי בארץ — "הוועד הלאומי" בראשות יצחק בן-צבי. דויד בן-גוריון, יושב-ראש הנהלת ה"טוכנות, התיחס למוסד זה בבוז תהומי.

עד מאי 1948 היה ברור לו כי יהודי העולם הם הקובעים, ולא הישוב העברי בארץ. החל כמאי 1948 היה ברור לו, באיתו בטחון מוחלט, כי ההיפך הוא נכון.

כראש ממשלת ישראל פועל בן-גוריון ללא לאות הן להמעטת דמותה של ההסתדרות (איתה התקף לפני כמה ימים במי-לים תריפות, כקבוצת לחץ שיש לשעבדה לאינטרס המדינה) והן להמעטת דמותה של התנועה הציונית (עליה שפך בעשור האחרון קיתון של נאצות ודבריי-לעג).

בשטח הראשון, מתייצב נגדו פנחס לבון, יורשו כמזכיר ההסתדרות, המשתמש נגדו בדיוק באותם הנימוקים שהשמיע פעם בן-גוריון עצמו נגד ז'בוטינסקי.

בשטח השני מתייצב נגדו נחום גולדמן, יורשו כמנהיג התנועה הציונית, המשתמש נגדו בדיוק באותם הנימוקים שהשמיע פעם בן-גוריון עצמו נגד יצחק בן-צבי.

בן-גוריון מתנגד בתוקף לטענות שניהם כאחד.

עתה אין אלוהים מלבד המדינה, ודויד בן-גוריון הוא נביא המדינה.

ולם לא כל שטחיה-החיים של המדינה חשובים במידה שזה. דויד בן-גוריון אינו רק ראש הממשלה. יש לו תפקיד שני, וגם תפקיד זה משפיע על קנה-המידה שלו.

שלוש שנים לפני קום המדינה מת אליהו גולומב, שר-הבטחון של המדינה-בדרך. ראש הממשלה של המדינה-בדרך, דויד-בן-גוריון, נטל תיק זה לידיו.

עד אותו זמן, לא התעניין בן-גוריון בענייני צבא. להיפך, הוא הופיע כמעט כי-אנטי-מיליטריסט. בתור מזכיר ההסתדרות, הזהיר בפני האיצטלה המיליטריסטית של אויבי המעמד. כיושב-ראש הנהלת ה"טוכנות, לעג ל"מישחקי-החיילים של חסידי ז'בוטינסקי והעלה על נס את ההבלגה. בימי מלחמת-העולם, לא סיפל בחיילים הארצישראליים ובבריגדה היהודית, אותה השאיר ברוחב לב לשרת.

אך ברגע שבא במקומו של גר לזמב, הפך בן-גוריון לאיש-צבא בלבד ונפש. כמו חובבים רבים, המגיעים לענייני צבא בשלב מאוחר הר של חייהם, התערב בכל מעי שיהם של החיילים המקצועיים.

בנאומיו לא הסתיר שהוא רואה את עצמו כיוורשם של שרי-צבאות-ישראל, מיהושע בן-נון ועד ימינו. הוא הופיע בכל הזדמנות בבאטל-דרס מרופט, ועתונים זרים החלו מדברים בחיבה על "הנביא בעל האקדחים".

בינתיים הפך דויד בן-גוריון לאיש חשוב מאד. יריביו בעבר במפא"י, שהזרו את צעדיהם, הלכו לעולמם או ירדו מנכסיהם המפלגתיים. בן-גוריון היה לשליט-יחיד. (המשך בעמוד 20)